

Nr 233.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående grunder för pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader m. m.; given Stockholms slott den 22 mars 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att godkänna följande allmänna grunder för pensionering från allmänna indragningsstaten av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, att tillämpas från och med år 1918:

1:o. För rätt att komma i åtnjutande av pension erfordras att hava varit anställd vid statens järnvägsbyggnader, statens vattenfallsverks byggnadsavdelning eller liknande statens arbetsföretag under minst 25 år och att hava uppnått 55 levnadsår.

2:o. Pensionsbeloppet bestämmes efter antalet levnads- och tjänst-år att utgå enligt efterföljande tabell:

Levnadsår.	Tjänstår.	Pension.
55—59	25—29	450
	30 och däröver	500
60 och däröver	25—29	450
	30—34	500
	35—39	550
	40 och däröver	600

3:o. Därest i enlighet med angivna grunder pensionerad förmän eller arbetare sedermera erhåller anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett beräknat årligt medelinkomstbelopp av 1,750 kronor för förmän och yrkesarbetare samt 1,500 kronor för vanlig arbetare

eller därutöver, skall pensionen, så länge denna anställning varar, upphöra att utgå. Vid sådan avlönings uppbärande i övrigt skall pensionen minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22
mars 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

I skrivelse den 12 juni 1917, nr 10, angående regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, har riksdagen under punkt 63, bland annat, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta genom järnvägsstyrelsen utreda, i vad mån en höjning av pensioner åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader lämpligen kunde äga rum, med beaktande därvid, att beloppen bleve utmätta med hänsyn till vederbörandes större eller mindre antal levnads- och tjänstår, samt därefter till riksdagen inkomma med det förslag, som av utredningen föranleddes.

Med anledning av berörda framställning anbefalldes Kungl. Maj:t den 29 juni 1917 järnvägsstyrelsen att verkställa och till Kungl. Maj:t

inkomma med den av riksdagen begärda utredningen. Till åttlydnad härav har järnvägsstyrelsen i skrivelse den 17 december 1917 framlagt förslag till grunder för pensionering av ifrågavarande arbetarpersonal, varefter statskontoret den 28 februari 1918 avgivit infordrat utlåtande i ämnet.

**Nuvarande
grunder
för pen-
sionering.**

Sedan längre tid tillbaka har riksdagen, på framställning av Kungl. Maj:t, årligen plägat bevilja pensioner till förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader. Beträffande de därvid tillämpade grunder må erinras följande.

Vid 1906 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att åtskilliga arbetsförmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader finge under vissa villkor från och med månaden näst efter den, varunder de av järnvägsstyrelsen entledigades eller entledigats från anställning vid statens järnvägsbyggnader, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årliga pensioner till belopp av respektive 400, 325, 300 och 250 kronor.

Med anledning av denna framställning förklarade sig riksdagen anse, att, ehuru väl i ärendet icke förekommit något därom, att de till erhållande av pensioner föreslagna förmän och arbetare i följd av ålderdom, sjukdom eller eljest vore oförmögna att genom arbete förvärva sitt uppehälle, billigheten likväl fordrade, att dessa personer av statsmedel tillerkändes något understöd med anledning av deras långvariga arbete vid statens järnvägsbyggnader.

Riksdagen fann emellertid icke samtliga omförmälda förmän och arbetare böra beviljas pensioner att utgå för deras återstående livstid, utan ansåg, att de jämförelsevis yngre och fullt arbetsföra bland dem lämpligen borde erhålla det ifrågasatta understödet såsom gratifikation för en gång till hjälp vid bestridande av deras eget och familjernas uppehälle vid återflyttningen till hemorten samt under den tid, som kunde åtgå, innan annat arbete erhöles; och förklarade sig riksdagen finna skäligheten, att livstidspensioner beviljades de förmän och arbetare, vilka uppnått minst 55 års ålder och räknade minst 24 tjänstår.

Beträffande pensionernas belopp sökte riksdagen finna en annan beräkningsgrund för pensionsbeloppens storlek än den av Kungl. Maj:t använda. I sådant hänseende erinrade riksdagen, att, enligt lagen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete den 5 juli 1901, arbetsgivare vore skyldig att åt arbetare, varmed i nämnda lag förstodes jämväl arbetsförmän, utgiva en årlig livränta av 300 kronor, därest arbetaren genom olycksfall i arbetet för framtiden mist arbets-

förmågan. Vid sådant förhållande och då staten som arbetsgivare i nu förevarande fall icke syntes böra vidkännas större underhållsskyldighet vid ifrågavarande arbetares avskedande, än om dessa skulle genom olycksfall i arbetet mistat arbetsförmågan för framtiden, fann riksdagen nämnda belopp, 300 kronor, skäligen böra bestämmas för de pensioner, som beviljades åt en var arbetsförman och arbetare.

Jämväl vid 1907 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att åtskilliga förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader måtte å allmänna indragningsstaten få åtnjuta årlig pension, därvid Kungl. Maj:t på grund av riksdagens beslut år 1906 föreslog beloppet för dessa pensioner till 300 kronor. Såsom villkor för pensionernas åtnjutande föreslog Kungl. Maj:t vidare, att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till det för en var beräknade årliga medelinkomstbelopp av respektive 1,200 kronor inom gruppen förmän och yrkesarbetare och 900 kronor inom gruppen vanliga arbetare eller därutöver, pensionen skulle, så länge anställningen varade, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skulle minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppginge till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Denna Kungl. Maj:ts framställning blev av riksdagen bifallen.

I statsverkspropositionen till 1909 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva pension åt två förmän och tre arbetare vid statens järnvägsbyggnader med samma belopp och under enahanda villkor, som godkänts vid 1907 års riksdag.

Med anledning av berörda framställning yttrade riksdagen, att i avseende å de tre arbetarna den lämnade utredningen icke gäve vid handen annat, än att de skulle fortfarande vara, åtminstone i förhållande till sin ålder, arbetsdugliga. Ehuru riksdagen ansåge, att deras levnadsålder, som utgjorde respektive 62, 56 och 58 år, icke borde i och för sig anses föranleda pensionering, ville riksdagen dock icke underlåta att bifalla förevarande framställning, då den i viss mån hade stöd uti förut av riksdagen fattade beslut i likartade fall. Beträffande de bägge förmännen, som ådragit sig svår och på deras arbetsförmåga menligt inverkannde sjuklighet, hade riksdagen intet att erinra mot meddelande av de för dem föreslagna pensionerna. Riksdagen uttalade därjämte det antagandet, att de av ifrågavarande förmän och arbetare, som ännu vore arbetsföra, bleve bibehållna i statens järnvägars tjänst.

Därefter hava särskilda av Kungl. Maj:t till 1910, 1911, 1912 och 1913 års riksdagar, 1914 års senare riksdag samt 1915 och 1916 års riksdagar gjorda framställningar om pension åt vissa förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, att utgå med samma belopp och efter enahanda grunder som de av 1907 års riksdag tillämpade, blivit av riksdagen bifallna.

I den till 1917 års riksdag avlåtna propositionen om pension till vissa förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader hade ingen ändring ifrågasatts beträffande pensionsvillkor och pensionsbelopp; men hade i fråga om förenämnda villkor för pensions åtnjutande på förslag av järnvägsstyrelsen en höjning skett från 900 till 1,000 kronor av det för vanliga arbetare beräknade årliga medelinkomstbeloppet.

Inom riksdagen väcktes emellertid motion därom, att, med hänsyn till penningvärdets fall och de dyra tiderna, pensionerna måtte bestämmas till 400 kronor. Vid behandling av denna fråga tillstyrkte riksdagens bankoutskott Kungl. Maj:ts förslag oförändrat, men hemställde tillika, i anledning av motionen, om avlåtande av skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i nu förevarande hänseende. Sedan riksdagens kamrar stannat i olika beslut med avseende å beloppen av de föreslagna pensionerna, beviljade riksdagen efter gemensam votering de i motionen föreslagna högre beloppen, 400 kronor, men biföll i övrigt utskottets hemställan.

Omfattningen av föreliggande förslag.

Järnvägsstyrelsen.

Beträffande omfattningen av det föreliggande förslaget framhåller järnvägsstyrelsen, att styrelsen — med hänsyn till vad som förekommit såväl tidigare som under år 1917 vid riksdagens behandling av frågor om pension åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader — ansett sig böra utgå därifrån, att pensionsförhöjningen endast skulle avse dem, som hädanefter komme att pensioneras, och att sålunda meningen icke varit att i detta sammanhang göra någon ändring beträffande redan beviljade pensioner. Styrelsen erinrar i detta hänseende om förenämnda uttalande av 1906 års riksdag, att pensionens storlek icke borde överstiga det belopp, som staten såsom arbetsgivare jämlikt 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete vore skyldig att utgiva till förman eller arbetare i statens tjänst, vilken genom olycksfall i arbetet för framtiden mistat arbetsförmågan. Vid sådant förhållande och då i anledning av en riksdagens skrivelse år 1917 utredning igångsatts angående höjning av redan utgående livräntor enligt nämnda lag, funne styrelsen frågan om höjning av redan beviljade pensioner av nu förevarande slag böra bedömas i samband med frågan om

höjning av livräntor enligt 1901 års lag och detta så mycket hellre som den av riksdagen uttalade grundsatsen, som borde följas vid utmätande av pensionsbeloppen åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, nämligen att hänsyn därvid borde tagas till vederbörandes större eller mindre antal levnads- och tjänstår, icke lämpligen kunde i avsevärd mån tillämpas i fråga om dem, som redan pensionerats.

Statskontoret anför i derna del följande:

Statskontoret.

»Varken av riksdagens skrivelse i ämnet eller av den motivering, bankoutskottet anfört för sin hemställan om påkallande av utredning, framgår med full tydlighet, huruvida riksdagen avsett en förhöjning av redan utgående pensioner eller endast åsyftat att genom utredningen få utränt lämpligheten av beviljande av högre pensionsbelopp än hittills. I sistnämnda avseende är ej heller fullt klart, huruvida avsikten varit att få vissa grunder till ledning vid förslags framläggande inför riksdagen och vid riksdagens beslut i pensionsfrågorna eller om riksdagen åsyftat att genom utredningen få fram vissa grunder, som efter riksdagens godkännande skulle tillämpas vid pensioneringen, utan att därefter de särskilda pensionsfrågorna längre behöfve underställas riksdagens prövning.

Järnvägsstyrelsen har för sin del ansett sig kunna utgå därifrån, att pensionsförhöjningen endast skulle avse dem, som hädanefter komme att pensioneras. Statskontoret föreställer sig visserligen, att detta antagande är riktigt, men för den händelse emellertid, att detta ärende skulle anses innefatta jämväl fråga om förhöjning av nu utgående pensioner till f. d. förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, tillåter sig i detta avseende statskontoret, med erinran, att dessa pensioner avpassats att motsvara vad som enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete kan högst utgå i skadeersättning, åberopa sitt utlåtande den 21 januari 1918 i fråga om framlagt förslag rörande förhöjning av de enligt nämnda lag utgående livräntor till vissa i statens tjänst skadade arbetare eller deras efterlämnade anhöriga, däruti statskontoret framhållit, att, så länge pensionstagare under nuvarande dyrtid tillgodosåges endast med tillfälligt krigstidstillägg, anledning syntes saknas till att dessa livräntetagare, som vore närmast jämförliga med pensionärer, skulle på annat eller varaktigare sätt tillgodoses. I sammanhang härmed vill statskontoret fästa uppmärksamheten därå, att redan på grund av riksdagens beslut åtskilliga arbetare vid statens järnvägsbyggnader erhållit pension att utgå från ingången av år 1917 med ett av hänsyn till dyrtiden bestämt årligt belopp av 400 kronor, och att dessa pensionärer dessutom på grund av riksdagens beslut om krigstidshjälp för samma år åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst hava bekommit dylik hjälp. Dessa omständigheter synas statskontoret ådagalägga det betänkliga i att under tid, då med hänsyn till dyrtiden pensionstagare tillgodoses med särskild hjälp, medgiva förhöjning av redan utgående pensioners belopp utan att därvid från sådan hjälp utesluta pensionärer med nyreglerad pension eller åtminstone meddela särskilda bestämmelser för dylik hjälp åt sådana pensionärer. Statskontoret har ansett sig icke böra underlåta att härå fästa uppmärksamheten, enär enligt föreliggande förslag ytterligare förhöjning av pensioner för arbetarpersonalen vid statens järnvägsbyggnader ställes i utsikt.

I likhet med järnvägsstyrelsen håller statskontoret emellertid före, att avsikten icke varit att i detta sammanhang påkalla någon ändring beträffande redan utgående pensioner. Vad däremot angår pensioneringen för framtiden har styrelsen föreslagit vissa beräkningsgrunder, ledande till en avsevärd förhöjning av pensionerna i jämförelse med det hittills i allmänhet beviljade beloppet. Det vill synas, som om styrelsen avsett, att dessa grunder endast skulle tjäna till ledning vid upprättande av förslag till pensioner i de särskilda fallen, vilka alljämt skulle föreläggas riksdagen till avgörande. Visserligen har denna arbetarpersonal en allt annat än fast anställning, ett förhållande, som framträder icke blott så, att den enskilda arbetaren kan när som helst entledigas, utan även däri, att hela kåren upphör att finnas, om och när järnvägsbyggnader för statens räkning icke längre bedrivs; och med hänsyn härtill skulle det ju kunna synas onödigt att uppställa några som helst för framtiden gällande grunder för pensionering av sådan personal. Om emellertid överhuvudtaget några pensioneringsgrunder beträffande denna personal böra ifrågakomma, vill det synas statskontoret, som om man för att vinna någon verklig fördel med åtgärden borde gå längre än järnvägsstyrelsen synes med sitt förslag avse och alltså till godkännande av riksdagen framlägga vissa enkla grunder att tillämpas vid pensionering av ifrågavarande arbetarpersonal. Härigenom skulle vinnas icke blott, att arbetarna själva finge kännedom om villkoren för erhållande av pension, utan även att framställning till riksdagen i varje sådan pensionsfråga skulle undvikas. Sådana enkla pensioneringsgrunder hava efter riksdagens godkännande fastställts för andra grupper av arbetare, exempelvis för de vid marinen anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare, på sätt framgår av kungörelse i ämnet den 25 november 1910.

Vill man ordna pensioneringen på nu antydda sätt, skulle det ju närmast ifrågakomma att åt järnvägsstyrelsen uppdraga bestyret med pensioneringens handhavande, och i och för sig vore ju däremot icke något att erinra. Men statskontoret vill fästa uppmärksamheten därå, att vissa andra byggnadsarbetare i statens tjänst, nämligen arbetare vid fästningsbyggnaderna och vid vattenfallsverkets nybyggnader, pläga pensioneras på samma sätt och efter samma grunder som järnvägsbyggnadsarbetarna; och då vid sådant förhållande de föreslagna pensioneringsgrunderna böra bliva gällande för alla dessa grupper av byggnadsarbetare, kan det ifrågasättas, huruvida icke, i syfte bland annat att vinna enhetlig tillämpning, handhavandet av hela denna pensionering bör centraliseras och därför överlämnas antingen åt direktionen över folkskolläraernas pensionsinrättning, som redan nu omhänderhar pensionering av befattningshavare av vitt skilda slag, eller ock till statskontoret under förutsättning att i enlighet med av departementalkommitterade m. fl. framlagda förslag avgörandet av vissa andra pensionsfrågor kommer att till detta ämbetsverk överlämnas. »

Departement-
chefen.

Av den föreliggande utredningen framgår, att vid pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader pensionsbeloppet hittills bestämts lika för alla utan hänsyn till vederbörandes större eller mindre antal levnads- och tjänstår. Det föreliggande förslaget, som är grundat på riksdagens uttalande i ämnet, innebär en ändring härutinnan, i det järnvägsstyrelsen, på sätt i det följande närmare kommer att be-

röras, föreslagit ett system med olika pensionsklasser, hänförande sig till vissa uppnådda levnads- och tjänstår. Att tillämpa de nya grunder för pensionering, som med anledning av föreliggande framställning kunna komma att fastställas, till förhöjning av redan beviljade pensioner, varå krigstidstillägg under nu rådande förhållanden utgår, torde knappast böra ifrågasättas, utan synas dessa grunder böra gälla allenast beträffande pensioner, som hädanefter beviljas.

Det må i detta sammanhang erinras, att det av Kungl. Maj:t för innevarande års riksdag i proposition nr 176 framlagda förslag om förhöjning av livräntor eller understöd, som utgå enligt den numera upphävida 1901 års olycksfallsersättningslag eller, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada, enligt de i samma lag angivna grunder, icke omfattar pensioner, som utgå till ifrågavarande arbetare.

Sedan åtskilliga år tillbaka har riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t plägat bevilja pensioner åt förmän och arbetare vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning enligt samma grunder, som tillämpats beträffande arbetarpersonalen vid statens järnvägsbyggnader. Det torde därför vara lämpligt att i samband med fastställande av grunder för pensionering av sistnämnda personal jämväl ordna pensionsfrågan för arbetarpersonalen vid vattenfallsstyrelsens arbeten, och ämnar jag i det följande framlägga förslag till grunder för pensionering av båda dessa kategorier av arbetare.

Vid framläggande av förslag i förevarande ämne har jag utgått från att de antagna grunderna skola kunna tillämpas utan riksdagens hörande i varje särskilt fall. Endast under denna förutsättning vinnas verkliga praktiska fördelar med fastställandet av allmänna grunder för ifrågavarande personals pensionering. Enligt vad chefen för lantförsvarsdepartementet meddelat, har han för avsikt att låta verkställa utredning angående lämpligheten av dylika grunder jämväl för pensionering av vissa vid lantförsvaret anställda arbetare.

I särskilda skrivelser den 31 januari och den 15 februari 1918 hava järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen hemställt om avlåtande av propositioner till innevarande års riksdag angående pensionering av vissa namngivna förmän och arbetare. Därest det förslag om allmänna grunder för pensionering av dylik personal, som jag här framlägger, vinner riksdagens bifall, skulle i anledning av nyssnämnda skrivelser särskild framställning till riksdagen icke vara erforderlig.

**Föreslagna
grunder för
pensione-
ring.**

*Järnvägs-
styrelsen.*

Beträffande villkoren för rätt till pension anför järnvägsstyrelsen:

»Vad till en början angår villkoren för att en förman eller arbetare vid statens järnvägsbyggnader över huvud taget skall komma i åtnjutande av pension har hittills den regeln tillämpats, att pension till det högsta hittills medgivna beloppet beviljats dem, som uppnått minst 55 års ålder samt räknade minst 24 tjänstår, oavsett huruvida deras arbetsförmåga vore mer eller mindre nedsatt. En jämförelse härutinnan med vad som enligt det nyligen fastställda reglementet för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal gäller för en verkstadsarbetare giver vid handen, att den senares pensionsrätt inträder, då han fyllt 65 år, under förutsättning, att han vid uppnåendet av nämnda levnadsålder räknar minst tio tjänstår. Innehar han vid fyllda 65 år 24 tjänstår, får han en pension, som motsvarar 60 procent av högsta pensionsunderlaget. Ehuru det för järnvägsbyggnadsarbetaren hittills gällande villkoret för erhållande av pensionsrätt sålunda måste anses gynnsammare än vad som i motsvarande avseende är stadgat för en verkstadsarbetare, finner sig styrelsen dock icke böra i vidare mån förorda en ändring i den nu gällande regeln än att, för jämnhetens skull och med hänsyn till vad styrelsen tänker föreslå ifråga om pensionernas utmätande i förhållande till levnads- och tjänståldern, det för erhållande av pension erforderliga antalet tjänstår bestämmas till 25 i stället för 24. Såsom skäl för bibehållande i huvudsak av nyssnämnda regel får styrelsen framhålla, att järnvägsbyggnadsarbetarens arbete, som ofta försiggår under ogynnsamma förhållanden, måste anses mera slitande på hälsa och krafter än arbetet i en verkstad eller vid en trafikerad järnväg och sålunda motivera en tidigare inträdande pensionsrätt.

Vidkommande frågan i vad mån en högre levnads- och tjänståldet än den ovan angivna bör anses medföra rätt till en högre pension tillåter sig styrelsen att erinra om vad styrelsen i sin skrivelse den 28 februari 1917 med framställning om beredande av pensioner till åtskilliga vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda förmän och arbetare anfört i fråga om de av styrelsen meddelade uppgifter rörande dessa personers tjänstetid. Styrelsen anmärkte däri, att fullständiga förteckningar å de vid järnvägsbyggnaderna under den gångna tiden anställda arbetare saknades, vartill komme, att en stor del av arbetsbefälet antingen avlidit eller lämnat tjänsten. Det hade för övrigt befunnits omöjligt för befälet att lämna detaljerade upplysningar rörande varje särskild, kanske för lång tid tillbaka anställd arbetares tjänstetid. Tjänstetidens längd hade således icke kunnat genom officiella handlingar bestyrkas, utan hade styrelsen därvidlag, såsom vid avgivande av enahanda framställning rörande de arbetare, som år 1916 tilldelades understöd, ansett sig kunna utgå från av sökandena själva lämnade tjänsteförteckningar, vilka utförligt angåvo tiden och platsen för anställningen, och detta så mycket hellre, som berörda uppgifter, i den mån de kunnat kontrolleras, visat sig vara riktiga.

Nyssnämnda förhållande — att tjänstetidens längd för förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader icke kan vederbörligen bestyrkas — kommer alltså i en tid framåt att göra sig gällande, enär först under senare åren rullor över nämnda personal föras. Om också med hänsyn till de jämförelsevis små pensioner, som under föregående tid beviljats, man hittills ansett sig kunna åtnöjas med en huvudsakligen på vederbörandes egna uppgifter grundad utredning rö-

rande tjänstetiden vid statens järnvägsbyggnader, är uppenbart att, om man, såsom i riksdagens skrivelse ifrågasättes, skall utmäta pensionens storlek efter tjänstetidens längd, strängare fordringar måste uppställas i berörda avseende. Emellertid torde man härutinnan icke kunna gå så långt som i pensionsbestämmelserna för ordinarie samt extra ordinarie personal och verkstadsarbetare, för vilka personalgrupper i stort sett varje dags frånvaro från tjänsten av annan anledning än sjukdom, semester eller offentligt uppdrag inverkar på tjänstårsberäkningen i pensionshänseende och sålunda i regeln även på pensionens storlek. Såsom skäl härför må anföras, att järnvägsbyggnadsarbetena å de flesta platser måste av klimatiska skäl bedrivas med en mindre arbetsstyrka på vintern än på sommaren, i anledning varav viss del av den därvid sysselsatta personalen i regel är borta ur arbetet en eller annan månad varje år. För denna personals vidkommande synes det alltså lämpligast, att tjänstetidens längd endast i mera underordnad mån får inverka vid förhöjning av den pension, som anses böra utgå vid det ovan angivna minimum av levnads- och tjänstålder. Styrelsen har härvidlag tänkt sig ett system med fyra pensionsklasser, som hänföra sig till vissa uppnådda levnads- och tjänstår, därvid i sistnämnda avseende en ökad tjänsttid av fem år skulle medföra rätt till pension i högre klass. Om man sålunda, på sätt ovan antagits, utgår från en tjänstetid av 25 år för erhållande av lägsta pension, skulle högsta pensionen utgå vid en tjänstetid av 40 år.»

Vad härefter angår pensionens storlek, har styrelsen ansett sig kunna i fråga om lägsta pensionsbeloppet utgå från de av 1917 års riksdag åt såväl förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader som ock en del andra arbetare i statens tjänst beviljade pensioner å 400 kronor, och anför styrelsen härom vidare:

»Med hänsyn till penningvärdets fall och efter verkställd undersökning att genom någon förhöjning av nyssnämnda pension en järnvägsbyggnadsarbetare icke blir i pensionshänseende bättre ställd än en arbetare vid statens järnvägars verkstäder med motsvarande tjänstetid och timlön, vilken den 1 januari 1918 är berättigad till pension jämlikt ovan omförmälda pensionsbestämmelser, anser sig styrelsen dock kunna föreslå en pension av 450 kronor i lägsta pensionsklassen. Vid den ovan gjorda jämförelsen har styrelsen beräknat medeltimlönen under de fem senaste åren för en järnvägsbyggnadsarbetare till 45 öre. Att i avseende å pensionens storlek göra skillnad mellan förmän och arbetare anser styrelsen icke lämpligt, då nämligen i åtskilliga fall svårigheter uppstå att i avlöningshänseende uppställa bestämda gränser mellan dessa båda kategorier.

Såsom högsta pension, vilken enligt styrelsens mening skulle erhållas vid uppnådda minst 60 levnadsår och minst 40 tjänstår, har styrelsen tänkt sig 600 kronor. En jämförelse härvidlag med den pension, som enligt pensionsreglementet den 29 juni 1917 tillkommer en verkstadsarbetare med en medeltimlön under de senaste fem åren av 45 öre, ställer sig på följande sätt. Verkstadsarbetaren erhåller full pension vid fyllda 65 år samt uppnådda 35 tjänstår. Under förutsättning att han innehar nämnda pensionsålder samt pensioneras i början av år 1918 eller närmaste åren därefter och sålunda antingen icke alls eller också endast i ringa mån genom avgifter bidragit till sin pensionering, erhåller han en pension av 740 kronor. Härvid är dock att märka, att medeltalet arbetstim-

mar per år för en verkstadsarbetare beräknas till 2,900, under det att motsvarande tal för en järnvägsbyggnadsarbetare på grund av att hans arbete i regel bedrivs i det fria, där arbetstidens längd är beroende av väder och vind samt av dagsljusets längd, kan uppskattas till endast 2,500. Då i fråga om verkstadsarbetaren pensionen ställts i visst förhållande till den för året intjänade timlönen, så skulle, om enahanda princip tillämpades å järnvägsbyggnadsarbetaren — vilket åtminstone med den nu gjorda jämförelsen synes böra ske — ovannämnda pensionsbelopp minskas med 14 % d. v. s. 103 kronor, vilket utjämnat ger ett pensionsbelopp av 640 kronor. Dessutom bör hänsyn tagas därtill, att verkstadsarbetaren erhåller förenämnda pension, 740 kronor, endast under förutsättning att han — fränsett sjukdom eller semester — varit i tjänst året om, under det att järnvägsbyggnadsarbetaren i de flesta fall, såsom förut påvisats, plägar vara ur arbete vid statens järnvägsbyggnader en eller annan månad om året, vilken tid alltså rätteligen borde avräknas vid tjänstårsberäkningen och sålunda medföra ytterligare reduktion i pensionsbeloppet.

Styrelsen vill i detta sammanhang anmärka, att styrelsen vid framställande av nu föreliggande förslag utgått ifrån att, såsom hittills, krigstidshjälp skulle utgå till ifrågavarande pensionärer.»

På grund av vad sålunda anförts har styrelsen föreslagit, att pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader måtte från och med år 1918 ske efter de grunder, som följande tablå utvisar.

		Pension.
Levnadsår 55, tjänstår 25	450 kronor
» 55, » 30	500 »
» 60, » 35	550 »
» 60, » 40	600 »

Dessutom har styrelsen förordat, att för åtnjutande av pension helt och hållet eller delvis måtte fästas enahanda villkor, som bestämts genom statsmakternas senaste beslut i pensionsfrågor av förevarande slag eller att, därest pensionstagaren framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett för en var beräknat årligt medelinkomstbelopp av 1,200 kronor för förman och yrkesarbetare samt 1,000 kronor för vanlig arbetare eller därutöver, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Statskontoret.

Beträffande de föreslagna pensioneringsgrunderna anför statskontoret:

»Järnvägsstyrelsens förslag innebär ett system med fyra pensionsklasser, som hänföra sig till vissa uppnådda levnads- och tjänstår, i det att för erhållande av pension i lägsta klassen med 450 kronor erfordras att vederbörande skall

innehava minst 55 levnads- och 25 tjänstår samt en ökad tjänstetid av 5 år skulle medföra rätt till pension i högre klass med 50 kronor högre pensionsbelopp än i den nästföregående. Vid uppnådd ålder av minst 60 levnads- och 40 tjänstår skulle pensionen utgå med maximibeloppet 600 kronor. Ett dylikt system var gällande för pensionering av flottans daglönarkår, innan de nya, genom kungörelsen den 25 november 1910 fastställda grunderna trädde i kraft, men förkastades, emedan det ansågs icke verka tillfredsställande. Mot systemet anmärktes bland annat, att det ledde till att en daglönare, som av en eller annan anledning nödgades avgå, då han endast behöft tjäna kvar en obetydlig tid för att komma i högre pensionsklass, icke i pensionen fick någon valuta för inemot 5 år av sin tjänstetid. Man övergick därför, såsom framgår av nämnda kungörelse, till ett system med pensionsökning för varje år, som intjänats utöver minimitjänstetiden, dock att även här ett belopp fastställdes, utöver vilket pensionen icke skulle få stiga. Enligt statskontorets mening måste åt ett sådant system givas företräde. Järnvägsstyrelsen har visserligen framhållit svårigheten i många fall att exakt konstatera tjänstetidens längd och därför funnit det lämpligast, att tjänstetidens längd endast i mera underordnad mån finge inverka till förhöjning av pensionsbeloppet. Men även vid det av styrelsen förordade systemet måste tjänstetidens längd kunna fixeras åtminstone i fall, då vederbörande i avseende å tjänstetid står på gränsen mellan två klasser.

Enligt järnvägsstyrelsens förslag skulle en arbetare, som tjänat staten under minst 25 år, kunna vid uppnådd levnadsålder av 55 år erhålla pension; men enligt statskontorets mening bör pensionering vid så tidig levnadsålder icke ifrågakomma under annan förutsättning än att vederbörande av sjukdom eller skada är mindre tjänlig till fortsatt arbete vid järnvägsbyggnaden.»

Med stöd av det anförda förordar statskontoret, att för pensionering av ifrågavarande arbetarpersonal må gälla ungefär följande grunder:

För rätt att komma i åtnjutande av pension erfordras ej mindre att hava tjänat staten under minst 25 år än även att antingen hava uppnått 60 levnadsår eller efter uppnådda 55 levnadsår befinnas vara på grund av försvagat hälsotillstånd eller nedsatta krafter mindre tjänlig till arbete vid statens järnvägsbyggnader. Pensionsbeloppet bestämmes efter tjänstetidens längd och utgör vid en tjänstetid av 25 år 450 kronor; för varje fullt tjänstår därutöver höjes pensionsbeloppet med 10 kronor, dock skall högsta pensionsbeloppet utgöra 600 kronor.

Beträffande beloppen har statskontoret följt järnvägsstyrelsens förslag. Statskontoret framhåller emellertid, att enligt detta förslag järnvägsbyggnadsarbetare skulle få i vissa fall icke obetydligt högre pension än den, som enligt gällande bestämmelser under motsvarande förutsättningar tillkommer en förman eller sjukvaktare bland marinens daglönare. Skillnaden framträdde än skarpare, om, såsom järnvägsstyrelsen föreslagit, pensionär med enligt föreslagna grunder nyreglerad pension skulle, oaktat den avsevärda pensionsförhöjningen, erhålla krigstidshjälp.

I detta avseende påpekar statskontoret, att en järnvägsarbetare, som hittills i allmänhet bekommit en pension av 300 kronor, vartill enligt det framlagda förslaget om krigstidstillägg för innevarande år åt f. d. befattningshavare i statens tjänst skulle komma sådant tillägg å 240 kronor eller alltså tillhoppa högst 540 kronor, enligt järnvägsstyrelsens förslag skulle kunna erhålla pension å 600 kronor jämte krigstidstillägg därtill å 330 kronor eller alltså tillhoppa 930 kronor. Med hänsyn till dessa konsekvenser vill det synas statskontoret, som om de nya grunderna icke borde vinna tillämpning, så länge krigstidstillägg anvisas att utgå till pensionärer.

Vidare anför statskontoret i fråga om det av järnvägsstyrelsen föreslagna villkoret för pensions åtnjutande:

»Hittills hava de pensioner, som beviljats personer tillhörande arbetarpersonalen vid statens järnvägsbyggnader, mera haft karaktär av ett för alla lika ålderdomsunderstöd än av pensioner i egentlig mening. Till en början plägade dylika årliga understöd beviljas endast i sammanhang därmed, att ett av statens järnvägsbyggnadsföretag avslutats utan att för tillfället någon utsikt fanns att arbetarpersonalen kunde finna användning vid något nytt dylikt företag för statens räkning; och tillämpades då den regeln, att arbetare, som uppnått minst 55 år och tjänat staten under minst 24 år, erhöll årlig pension å 300 kronor, motsvarande vad enligt 1901 års olycksfallsersättningslag utgår i ersättning åt arbetare, som genom olycksfall i arbetet mistat arbetsförmågan för framtiden, under det att övriga arbetare, under förutsättning av långvarigt arbete för statens räkning, erhöilo endast gratifikation för en gång, avsedda till hjälp intill dess de kunde skaffa sig annat arbete. Under sådana förhållanden var det också helt naturligt att såsom villkor för åtnjutande av dylik pension — i olikhet mot vad som vid andra av riksdagen beviljade pensioner plägar förekomma — stadgades att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till vissa angivna medelinkomstbelopp eller därutöver, pensionen skulle, så länge anställningen varade, upphöra att utgå samt att vid sådan avlönings uppbärande i övrigt pensionen skulle minskas så att densamma jämte avlöningen icke uppginge till högre belopp än den beräknade medelinkomsten. Sedan omkring tio år tillbaka har emellertid sådan pensionering årligen förekommit utan samband med upphörande av något statens järnvägsbyggnadsföretag. Berörda åldersregler och villkor i övrigt hava därvid bibehållits, ehuru man numera måste förutsätta att pensionering ej äger rum av andra arbetare än sådana, som till följd av ålder eller nedsatta krafter icke längre kunna med fördel användas vid det tunga järnvägsbyggnadsarbetet. Vad särskilt beträffar berörda förbehåll om upphörande eller nedsättning av pension under vissa omständigheter vid förnyad anställning i statstjänst, synes orsaken till att detsamma under de ändrade förhållandena bibehållits hava varit den, att en del av dessa arbetare övergått till lättare byggnadsarbete vid statens redan trafikerade järnvägar. I utlåtande den 13 december 1910 (1911 års statsverksproposition, 10:e huvudtiteln sid. 142 o. f.) har statskontoret visserligen ifrågasatt, huruvida ett sådant förbehåll, vilket saknade motsvarighet vid pensionering av andra arbetare, borde bibe-

hållas; men det ledde icke till någon ändring. I sitt nu förevarande förslag har järnvägsstyrelsen fortfarande upptagit samma förbehåll. I avseende härå vill statskontoret endast framhålla, att detta förbehåll, om det skall bliva effektivt, måste föranleda därtill, att sådan pension icke utbetalas, utan att för varje gång utbetalning skall äga rum utredning åvägabringas, huruvida och i vad mån pensionär är i åtnjutande av avlöning för anställning i statens tjänst. Ett sådant förfarande, som skulle upprepas fyra gånger om året vid lyftande av pensionskvartalen, skulle emellertid bliva synnerligen betungande för alla dessa pensionärer, liksom det även — särskilt numera, sedan all utbetalning sker per post, — skulle föranleda till alldeles särskilda åtgärder i fråga om dessa pensioner, åtgärder vilka för den pensionsutbetalande myndigheten och särskilt för statskontoret, som numera direkt ombesörjer utbetalningen av det övervägande antalet pensioner, skulle leda till ökat arbete i en omfattning, som måste anses icke stå i rimligt förhållande till vad därmed vinnas. Om man nu vill ordna denna pensionering genom att därför fastställa vissa grunder, synes det böra tagas i övervägande, huruvida icke i detta sammanhang berörda förbehåll kunde bortfalla eller ock syftet med detsamma vinnas på annat sätt. I alla händelser förefaller det statskontoret, som om, därest pensioneringen ordnas på sätt statskontoret ifrågasatt, anledning icke längre skulle finnas att bibehålla detta förbehåll.»

I förenämnda skrivelse den 15 februari 1918 angående pensioner till vissa arbetare vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten har sistnämnda styrelse, som tagit del av järnvägsstyrelsens föreliggande framställning, icke haft något att erinra mot de däri föreslagna pensionsgrunderna samt ifrågasatt dessa grundens tillämpning beträffande de i samma skrivelse till pension föreslagna arbetarna.

Vattenfalls-
styrelsen.

Det pensionsbelopp, 300 kronor, som hittills i allmänhet plägat tilldelas ifrågavarande arbetare och som utmätts med hänsyn till arbetsgivares ersättningskyldighet enligt 1901 års olycksfallsersättningslag, måste, oavsett den nu rådande dyrtiden, betecknas såsom otillräckligt för ett nödortvigt uppehälle. Det är jämväl med hänsyn till detta förhållande, som Kungl. Maj:t, på sätt förut nämnts, för riksdagen framlagt förslag om en för framtiden bestående förhöjning av vissa enligt nämnda lag utgående livräntor.

Departements-
chefen.

I en till mig avlåten skrivelse hava kommitterade för arbetare vid statens järnvägsbyggnader framhållit behovet av förbättrade pensionsvillkor. Kommitterade hava därvid anfört bland annat, att ifrågavarande arbetare på grund av ogynnsamma arbetsförhållanden ofta bleve i förtid utslitna och ådroge sig krämpor, som gjorde dem helt eller delvis oförmögna till arbete. Då deras lönevillkor icke medgäve några besparingar, nödgades de därför i många fall på sin ålderdom, med hänsyn till de nuvarande pensionernas otillräcklighet, anlita kommunerna

för sitt uppehälle. Kommitterade föreslå, att pensionsunderstöden måtte utgå med följande belopp:

för 20 tjänstår och 50 levnadsår	600 kronor per år
» 25 » » 53 »	700 » » »
» 30 » » 55 »	800 » » »
» 35 » » 58 »	900 » » »
» 40 » » 60 »	1,000 » » »;

dock med de inskränkningar och tillägg, som betingades av god eller bristande arbetsförmåga, invaliditet m. m.

För rätt att komma i åtnjutande av pension har järnvägsstyrelsen föreslagit en levnadsålder av minst 55 år och en tjänstålder av minst 25 år utan hänsyn till vederbörandes större eller mindre arbetsförmåga. Statskontoret har däremot ansett, att pensionering vid så tidig levnadsålder icke borde ifrågakomma, så vida icke vederbörande på grund av försvagat hälsotillstånd eller nedsatta krafter vore mindre tjänlig till fortsatt arbete.

Vid bedömande av denna fråga har man att taga hänsyn till, att nu avsedda arbetare i regel hava att utföra ett jämförelsevis tungt arbete, ofta under klimatiskt ogynnsamma förhållanden, och att det därför icke sällan förekommer, att arbetarna i förtid få sina krafter nedsatta. Hittills har — under förutsättning av viss tjänstetid — åtminstone under senare år pensioner beviljats vid uppnådda 55 levnadsår utan utredning angående vederbörandes arbetsförmåga. Det torde icke föreligga skäl att i detta hänseende försämra arbetarnas pensionsförhållanden. Att å andra sidan gå så långt som från arbetarhåll föreslagits synes knappast böra ifrågasättas. Med hänsyn jämväl därtill, att, enligt vad jag nedan ämnar förorda, pensionerna skulle utgå med förhöjda belopp vid fyllda 60 levnadsår samt vederbörande sålunda komme att äga en fördel i pensions hänseende av att söka kvarstå i tjänsten till denna levnadsålder, finner jag mig därför böra i denna del biträda järnvägsstyrelsens förslag.

Beträffande de av järnvägsstyrelsen föreslagna pensionsbeloppen har jag icke funnit anledning till anmärkning. På sätt styrelsen påvisat, stå dessa belopp i god överensstämmelse med de pensioner, som enligt reglementet för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal utgå till verkstadsarbetare. Vidare kan framhållas, att det lägsta föreslagna pensionsbeloppet, 450 kronor, är lika med det belopp, vartill, enligt Kungl. Maj:ts förenämnda förslag om

förhöjning av vissa enligt 1901 års lag utgående livräntor, sådan förhöjning kan ske. På sätt jag nedan får tillfälle närmare beröra, utgår jag ifrån att, när i följd av dyrtiden krigstidstillägg utgår, sådant också skall tillkomma nu ifrågavarande pensionärer, vadan under nuvarande förhållanden i detta avseende pensionerna i själva verket bliva avsevärt högre än vad nu angivits.

Jämväl i fråga om pensionsbeloppens bestämmande med hänsyn till uppnådda levnads- och tjänstår biträder jag järnvägsstyrelsens förslag. De högsta pensionsbeloppen skulle således utgå till personer, som fyllt 60 år, och hänsyn vid beräkning av tjänstårens antal tagas till olika femårsperioder. Att, såsom statskontoret föreslagit, låta varje nytt tjänstår efter uppnåendet av lägsta pensionsåldern för pensionsrätt medföra en ökning av pensionsbeloppet, vore visserligen bästa sättet att tillgodose den längre tjänstetiden. Ett dylikt beräkningssätt skulle emellertid, såsom järnvägsstyrelsen påvisat, i förevarande fall vara förbundet med vissa praktiska olägenheter. I nu berörda hänseende kunna de vid flottans militärdepåer och varvsstater anställda daglönare, vilka statskontoret åberopat såsom jämförelse, icke likställas med ifrågavarande arbetare. Nämda daglönare arbeta i motsats till nu ifrågavarande arbetare under sådana förhållanden, att svårigheter att erhålla noggranna uppgifter angående deras arbetstid i regel icke föreligga.

Vid beräkandet av tjänstetiden torde ifrågavarande arbetarpersonal — liksom hittills skett — böra tillgodoräknas icke blott arbete vid ett visst statens arbetsföretag — exempelvis statens järnvägsbyggnader — utan jämväl anställning vid olika statens verk underställda företag.

Först på senare åren hava förteckningar börjat föras över arbetare vid statens järnvägsbyggnader och vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning. Man torde därför icke kunna uppställa alltför stora fordringar på att uppgifterna angående tjänstetidens längd skola vara officiellt be styrkta. I allmänhet torde dock böra fordras, att dessa uppgifter be styrkas, åtminstone i vad det gäller att fastslå, att vederbörande någon tid av varje angivet år varit anställd vid uppgivet byggnadsföretag.

Därest pensionsåldern bestämmes på sätt jag förordat, lärer fullt fog föreligga för att bibehålla ett villkor om pensionens reducering, därest pensionstagaren erhåller anställning mot avlöning av statsmedel. Ett dylikt villkor torde jämväl äga viss motsvarighet i vad i allmänhet gäller beträffande förenande av statspension med lön av statsmedel. Emellertid synes det nu gällande villkoret böra i ett hänseende jämkas. I förenämnda, innevarande år ingivna skrivelser från järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen angående beredande av pensioner till vissa arbetare

vid statens järnvägsbyggnader och vattenfallsverks byggnadsavdelning har det årliga medelinkomstbeloppet beräknats till 1,750 kronor för förman och yrkesarbetare samt till 1,500 kronor för vanlig arbetare, och torde dessa belopp böra läggas till grund vid fastställandet av ifrågasvarande villkor.

Den nu föreslagna förbättringen av ifrågasvarande personals pensionsförhållanden synes vara av behovet påkallad, även om hänsyn icke toges till den rådande dyrtiden. Jag finner det därför icke lämpligt att, på sätt statskontoret föreslagit, undanskjuta tillämpningen av de ifrågasatta grunderna, till dess krigstidstillägg upphöra att utgå, utan vill jag förorda, att åt nämnda grunder gives tillämpning från och med innevarande års början. På sätt jämväl av järnvägsstyrelsen ifrågasatts, utgår jag ifrån, att förekommande krigstidstillägg skall utgå även på nu ifrågasvarande pensioner.

Statskontoret har i det föregående berört frågan, vilken myndighet lämpligen bör handhava pensioneringen av ifrågasvarande arbetare. Skäl synas mig tala för, att dessa bestyr anförtros åt järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen. I denna del torde det ankomma på Kungl. Maj:t att efter tilläventyrs påkallad ytterligare utredning utfärda bestämmelser.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna följande allmänna grunder för pensionering från allmänna indragningsstaten av förman och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, att tillämpas från och med år 1918:

1:o. För rätt att komma i åtnjutande av pension erfordras att hava varit anställd vid statens järnvägsbyggnader, statens vattenfallsverks byggnadsavdelning eller liknande statens arbetsföretag under minst 25 år och att hava uppnått 55 levnadsår.

2:o. Pensionsbeloppet bestämmes efter antalet levnads- och tjänstår att utgå enligt efterföljande tabell:

Levnadsår.	Tjänstår.	Pension.
55—59	25—29	450
	30 och däröver	500
60 och däröver	25—29	450
	30—34	500
	35—39	550
	40 och däröver	600

3:o. Därest i enlighet med angivna grunder pensionerad förman eller arbetare sedermera erhåller anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett beräknat årligt medelinkomstbelopp av 1,750 kronor för förman och yrkesarbetare samt 1,500 kronor för vanlig arbetare eller därutöver, skall pensionen, så länge denna anställning varar, upphöra att utgå. Vid sådan avlönings uppbärande i övrigt skall pensionen minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Corin.
